

Portalul national de jurisprudenta

de la Jurindex la Romanian Legal Institute Information - RoLII

avocat Adrian Toni Neacsu, membru fondator RoLII

Introducere:

O meteahna nationala, care constituie si farmecul felului nostru national de a fi, este aceea de a nu duce proiectele pana la capat. Gandim bine, avem imaginatie, suntem cozeuri fini ai teoriilor cele mai complicate, despicam firul vizionar in patru, insa cand e sa ne punem pe treaba, inevitabilul mester Manole din ADN-ul nostru razbeste si triumfa. Incepem proiecte grandioase, constructii monumentale, autostrazi reale sau metaforice, care se dovedesc in cele din urma simple promisiuni ale unui progres ratat la mustata datorita unei lipse elementare de pragmatism, ce tine probabil, ca sa ne alintam, de fatalitate. Autostrazile noastre se surpa iar proiectele se sufoca in birocratie, improvizatie si ineficienta. Nu este insa cazul astazi. Portalul national de jurisprudenta este un proiect dus pana la capat. Inceput in 2008, timid si provincial, astazi triumfa. RoLII este un pariu pe o singura carte, o cacealma riscanta, pe care l-am castigat si nu exista om mai fericit ca mine astazi, la lansarea lui in internet, chiar daca audiez discursurile si prizez ceremonia de la distanta. La inceput a fost o idee, apoi o teorie coerenta a accesului liber la informatie juridica, apoi ani de zile de lupta la baioneta cu ideile, ignoranta, ipocrizia si inertiile cele mai reactionare. Portalul de jurisprudenta e online si asa va ramane. Hotararile judecatoresti sunt si vor ramane accesibile tuturor, integral si gratuit. Cei care am gandit acest proiect ne-am gasit o Ana al carei bust s-a potrivit minunant in fundatia unui proiect care va schimba pentru totdeauna modul in care in care profesionistii si publicul larg se vor documenta si in cele din urma in care se va face justitie. Pentru mine si pentru principiul publicarii integrale si gratuite a tuturor hotararilor judecatoresti Ana s-a numit RoLII. Dupa ce se va disipa aerul festiv al lansarii, vom intelege cu totii dimensiunea modificarilor pe care Portalul national de jurisprudenta le introduce pe piata juridica. Lansarea e insa doar primul pas. Ideologia accesului liber la informatia juridica va triumfa in Romania doar daca scopurile, valorile si actiunile pentru care a fost infiintata Fundatia RoLII vor putea fi duse pana la capat. Va invit in cele ce urmeaza sa le cunoasteti, impreuna cu principiile fundamentale intr-o democratie ale accesului liber la informatie juridica. Cunoscandu-le, le puteti adopta si lupta pentru ele. Pentru ca s-au mai vazut autostrazi, reale sal metaforice, surpate dupa inaugurari cu fast.

1. Hotararile judecatoresti fac parte din patrimoniul comun national.

Caracterul public, prin definitie, al dezbaterilor purtate in fata instantelor, precum si al hotararilor luate de acestea, dau expresie principiului fundamental intr-o democratie dupa care justitia se infaptuieste in societate si pentru societate, iar nu separat ori deasupra ei. Principiul publicitatii sedintelor de judecata garanteaza nu numai faptul ca publicul are dreptul de a participa liber la o procedura in sala de judecata, dar si ca toate informatiile in legatura cu o astfel de procedura, in masura in care nu exista o exceptie de confidentialitate anume prevazuta de lege sau regulamente, trebuie sa ramana deschise accesului si controlului publicului.

Accesul efectiv al societatii la documentele publice produse de sistemul judiciar in exercitarea atributiilor sale reprezinta un **drept esential intr-o democratie** si da expresie **dreptului publicului larg la informare**.

Institutiile publice nu dobandesc dreptul de proprietate intelectuala asupra documentelor produse in chiar exercitarea atributiilor lor. Instantele judecatoresti nu au un drept de proprietate intelectuala asupra hotararilor judecatoresti. In aceeasi masura, angajatii acestor institutii publice nu pot invoca un drept de proprietate asupra documentelor produse in exercitarea atributiilor lor de serviciu.

Dimpotriva, astfel de documente intra de drept in domeniul public, iar atunci cand vorbim de hotarari judecatoresti, care reprezinta expresia concreta a functiei statului de a realiza justitia, fiind astfel de interes public major, **acestea trebuiesc considerate a fi parte din patrimoniul comun national**. In contextul informatizarii totale a sistemului judiciar romanesc, hotararile judecatoresti elaborate in forma electronica si cuprinse in baze de date informatizate, intra in **patrimoniul national digital**.

2. Miscarea mondiala pentru acces liber la lege

Incepend cu mijlocul anilor '90, internetul a furnizat platforma tehnica necesara pentru a permite accesul liber la informatiile juridice in forma electronica. Inainte de generalizarea internetului numeroase informatii cu caracter juridic erau distribuite prin intermediul suporturilor de stocare fizice, in special CD-rom, neexistand insa nici o prevedere importanta privind accesul liber la informatii juridice. Un astfel de salt avea nevoie de aparitia unui mediu care sa reduca la minimum costurile de distributie. Usurinta utilizarii browser-elor incepand cu aproximativ anul 1994 a oferit mijloace simple si gratuite prin intermediul carora informatiile juridice puteau fi furnizate si accesate, constituind o alternativa la motoarele de cautare complexe, proprietare si scumpe utilizate de serviciile comerciale online. Dezvoltarea accesului liber si gratuit la informatiile juridice in lume prin intermediul Internetului s-a intemeiat pe acesti factori.

2.1. Conceptul de *Institut de Informare Juridica* (Legal Institute Information) - LII

In multe tari, in special in cele din spatiul anglo-saxon, initiativa utilizarii internetului pentru furnizarea accesului la informatii juridice a apartinut mediului academic si nonguvernamental, care si-au dezvoltat serviciile asumandu-si **o ideologie explicita de furnizare gratuita a informatiilor**.

In foarte scurt timp, de la aparitia primului Legal Institute Information (LII) in 1992, aceasta sintagma a devenit sinonima cu liberul acces la informatiile juridice.

In general, termenul de LII se refera la un furnizor de informatii juridice care este *independent de guvern*, ofera *acces liber pe baza non-profit*, la mai multe surse de informatii juridice esentiale, inclusiv legislatie si jurisprudenta. In mod ideal, un LII este necesar sa incerce sa ofere o acoperire cuprinzatoare a cel putin celor mai importante surse de informatii juridice esentiale pentru jurisdicia la care se refera (legislatie, jurisprudenta, alte surse secundare de drept) si ar trebui sa permita cautari simultane in toate bazale de date. Sistemele care armonizeaza aceste criterii pot fi numite in mod rezonabil LII's.

Motivatia primara si ratiunea de a fi LII este de a promova accesul la drept pe motiv de interes public general.

2.2. Dezvoltarea initiala a LIIs 1992-2000

Trei Institute de Informare Legala (LII's) au jucat un rol-cheie in evolutia timpurie a conceptului de acces neingradit si gratuit la informatia cu caracter juridic.

Primul Institut de informare legala a fost conceput de Universitatea Cornell Law School in 1992, ca un serviciu public, non-profit, care a publicat initial legile federale ale SUA si deciziile Curtii Supreme a SUA. Acest Cornell LII, devenit cunoscut, a fost prima sursa semnificativa de acces liber la informatii juridice pe internet, demonstrand ca un serviciu de acces liber poate oferi standarde de calitate si poate fi privit cu interes deosebit din partea publicului. Ulterior Cornell LII a ajutat la dezvoltarea si a altor LII-uri, cum ar fi ZamLII (The Zambia Legal Information Institute), in 1996.

2.3. Australian Legal Information Institute (AusLII) a debutat in 1995, sub coordonarea a doua universitati. In 1999 a dezvoltat bazele de date de la toate cele 9 jurisdictii australiene, care acopera furnizorii de jurisprudenta, legislatie, tratate si alte tipuri specifice de continut juridic. AusLII si-a asumat de la inceput un rol de standardizare si scalare a tehnicii si know-how-ului produs, furnizand sub licenta freeware, motorul sau de cautare (*sino search*) si realizand in scurt timp inca 5 LII-uri: BaiLII, PacLII, HkLII, SafLII si NzLII.

In 2000 a aparut, sub egida Universitatii din Montreal, Institutul canadian de informatii legale (CanLII), care, foarte repede, a stabilit un nou standard tehnic pentru extinderea accesului liber la informatii juridice. CanLII a dezvoltat Droit Francophone (2003), Juri Faso (2003) si JuriNiger (2007).

2.4 Miscarea mondiala pentru accesul liber la informatie juridica (law)

Inainte de 2001 au existat nenumarate LII-uri care puneau in practica ideologia accesului liber si neingradit la legislatie si jurisprudenta, dar nu exista o retea. Miscarea internationala pentru accesul liber la informatii juridice a aparut in urma cooperarii informale anterioare intre principalii participanti si institutiile la efortul international de democratizare a accesului la informatia de natura juridica. Principalul mijloc prin care aceasta cooperare a fost stabilita a constat in seria de conferinte internationale *Law on internet*, care au loc odata la doi ani, prima conferinta de acest gen fiind gazduita in 1997 de AusLII.

Scopul principal al miscarii este furnizarea de asistenta tehnica de catre membrii sai pentru organizatiile care doresc sa ofere acces liber la drept in tarile in care acest lucru inca nu a aparut. Se prevede de asemenea sprijin reciproc pentru organizatiile locale, nationale sau regionale care ofera deja acces gratuit la informatii juridice si care doresc sa se alature miscarii internationale.

Caracteristicile miscarii internationale pentru accesul liber la informatii juridice sunt:

- fundamentarea pe LII-uri independente nationale sau regionale
- incurajarea acordarii de asistenta tehnica
- fundamentarea pe enuntul cheie din Declaratia cu privire la accesul liber la informatii juridice (2002) potrivit careia "*informatiile juridice publice din toate tarile si institutiile internationale fac parte din patrimoniul comun al umanitatii*"
- incurajarea cercetarii si a inovarii.

In prezent sunt nu mai puțin de 54 de membri aderenti la Free Access to Law Movement (FALM), printre care din Europa organizatii independente din Franta, Anglia, Scotia, Cipru, Italia, Spania, Irlanda si Germania. Romania era programata sa devina membru in 2013, prin RoLII, insa din pacate evenimentele au impiedicat acest lucru.

2.5. Declaratia cu privire la accesul liber la lege¹ (law)

In octombrie 2002, in timpul celei de-a 4-a conferinte *Law on internet* de la Montreal, participantii au adoptat o declaratie istorica, sintetizand filosofia comuna internationala a accesului liber la informatiile juridice.

Elementele esentiale ale ***Declaratiei cu privire la accesul liber la lege*** (*Declaration on free acces to law*) sunt urmatoarele:

- Guvernele nationale nu trebuie sa exercite nici un monopol sau control asupra informatiilor juridice de interes public, fiind necesar ca acestea sa fie la dispozitia organismelor independente care doresc sa le republice.
- Informatiile de natura juridica si in special sursele de drept, legile si jurisprudenta instantelor, din toate tarile si institutiile internationale fac parte din *patrimoniul comun al umanitatii*. Maximizarea accesului la aceste informatii promoveaza justitia si statul de drept.
- Informatiile de natura juridica de interes public, legile si jurisprudenta, constituie *proprietate comuna digitala* si trebuie sa fie *accesibile publicului in mod absolut gratuit*.
- Organismele guvernamentale, care creeaza sau au control asupra informatiilor juridice de interes public, trebuie sa ofere acces liber la acestea, astfel incat ele sa poata fi publicate sau republicate.
- Prin informatie juridica de interes public se intelege informatia juridica produsa de catre organisme publice care au datoria de a elabora si adopta acte normative ori hotarari judecatoresti, la toate nivelele, inclusiv actele Parlamentelor nationale sau ale altor autoritati publice centrale sau locale.

3. Romanian Legal Institute Information

Romanian Legal Institute Information, un LII romanesc, porneste in 2011 ca o initiativa a coordonatorului fostului Jurindex, autorul materialului de fata. In sedinta din 15 iunie 2011 Plenul Consiliului Superior al Magistraturii ii aproba continutul documentului intitulat „*Accesul liber la informatii juridice in Romania. Publicarea hotararilor judecatoresti*”, care prevedea necesitatea reorganizarii Jurindex intr-un Portal national de jurisprudenta organizat dupa filosofia LII. In 7 mai 2012 Plenul CSM incuviinteaza efectuarea demersurilor in vederea infiintarii Institutului Roman pentru Informatii Juridice – RoLII. Fundatia capata personalitate juridica prin incheierea Judecatoriei sect. 1 Bucuresti din data de 7 mai 2012. Membrii fondatori sunt: Consiliul Superior al Magistraturii, Uniunea Nationala a Barourilor din Romania, Institutul National al Magistraturii, Institutul National pentru pregatirea si perfectionarea avocatilor, Uniunea Nationala a Notarilor Publici din Romania, Institutul Notarial Roman si, ca persoana fizica, Adrian Toni Neacsu.

Scopurile Fundatiei, potrivit Statutului, sunt

---

¹ <http://www.worldlii.org/worldlii/declaration/>

a) sustinerea, dezvoltarea si promovarea liberului acces la informatia juridica publica prin crearea cadrului corespunzator necesar pentru ca informatiile juridice rezultate din activitatea autoritatilor si institutiilor publice sa poata fi puse la dispozitia oricarui cetatean in mod gratuit, in format electronic, in special pe internet.

b) promovarea si sustinerea accesului liber al cetatenilor la sursele primare si secundare de drept, cum ar fi legislatia, hotararile judecatoresti, jurisprudenta altor organisme cu activitate jurisdictionala s.a., precum si la orice alte documente publice cu continut juridic sau de natura juridica, in special pe internet.

c) promovarea in Romania a valorilor si obiectivelor *Miscarii mondiale pentru accesul liber la lege (Free Access to Law Movement)* asa cum au fost acestea definite si circumscrise prin declaratia de la Montreal din 2002 (*Declaration of Free Acces to Law*), cu modificarile ulterioare.

d) promovarea comunicarii si colaborarii cu organisme similare internationale (LII-uri) in vederea intaririi accesului liber la lege, jurisprudenta si alte documente publice cu continut juridic sau de natura juridica, pe plan national, regional si mondial.

In fapt, RoLII a fost gandita ca o reprezentanta locala a Miscarii mondiale pentru accesul liber la lege, intreaga sa organizare fiind proiectata pentru a respecta cerintele ideologiei internationale a accesului liber la informatia juridica si in vederea unei aderari ulterioare.

Valorile Fundatiei, similare miscarii internationale a LII-urilor, sunt

a) sursele primare si secundare nationale de drept fac parte din patrimoniul comun national, iar sursele primare si secundare de drept din toate tarile si din institutiile internationale fac parte din patrimoniul comun al umanitatii. Maximizarea accesului la aceste informatii promoveaza justitia si statul de drept;

b) sursele primare si secundare de drept trebuie sa fie accesibile tuturor cetatenilor intr-un mod non-profit si gratuit;

Principala actiune pe care si-o propunea, conform valorilor asumate, era dezvoltarea in jurul programului Jurindex a portalului RoLII – Romanian Legal Institute Information, care va centraliza informatia juridica publica din mai multe surse, respectiv legislatia primara sau secundara, jurisprudenta instantelor judecatoresti, a Curtii Constitutionale, a instantelor internationale, inclusiv CEDO si CJE, precum si a altor organisme cu activitate jurisdictionala, pusa la dispozitia publicului larg intr-un format deschis, in mod gratuit si non-profit.

4. Principiul accesului liber si gratuit la hotarari judecatoresti in Romania.

Inceputul anului 2009 a adus noutate consacrarii in Romania a principiului accesului liber, general si gratuit la hotararile judecatoresti. Valorile noii conceptii privind accesibilitatea in practica a hotararilor judecatoresti sunt asumate explicit de autoritatilor publice din Romania, fie ca este vorba de Ministerul Justitiei, ori de Consiliul Superior al Magistraturii. Mai mult, publicarea hotararilor judecatoresti pe internet constituie, la acest moment, o obligatie asumata de statul roman in contextul Mecanismului de cooperare si verificare a progreselor inregistrate dupa aderare in domeniul reformei justitiei si a luptei impotriva

coruptiei. Potrivit principiului accesului liber, general si gratuit la hotararile judecatoresti², **cetatenii au dreptul sa cunoasca orice hotarare judecatoreasca pronuntata de instantele din Romania, indiferent de gradul lor, iar autoritatile au obligatia sa garanteze exercitarea acestui drept prin publicarea in mod gratuit si integral a tuturor hotararilor judecatoresti pronuntate, in forma lor originala, fara vreo alta interventie decat eliminarea datelor cu caracter personal.**

Standardele promovate de serviciul Jurindex si translatate in prezent in Statutul RoLII se refera, pe de o parte la hotararile judecatoresti care urmeaza sa fie facute publice, iar pe de alta parte la forma acestora.

Accesul la hotararile judecatoresti trebuie sa fie integral, fara sa fie limitat de instituirea unor criterii subiective de selectare a lor.

Hotararile judecatoresti pronuntate de instantele de judecata reprezinta documente de interes public prin excelenta, caracterul public al activitatii de solutionare a litigiilor de catre instante avand o importanta majora pentru functionarea corecta a statului de drept. Mai mult, punerea la dispozitia publicului a tuturor documentelor intocmite de sistemul judiciar, in exercitarea procesului de infaptuire a justitiei, reprezinta un instrument fundamental pentru dezvoltarea dreptului la informare, care este un principiu de baza al democratiei.

In mod practic, orice hotarare judecatoreasca pronuntata de sistemul judiciar are aceeasi importanta, cel putin pentru partile implicate, si reprezinta in aceeasi masura materializarea infaptuirii justitiei in Romania. Gradul de responsabilitate a sistemului judiciar pentru deciziile sale este acelasi, indiferent de nivelul instantei care emite o hotarare judecatoreasca sau de faza procesuala in care are loc aceasta. Astfel, publicul are dreptul de a cunoaste orice hotarare judecatoreasca, orice demers, care apartine unei autoritati publice in vederea cresterii transparente sistemului judiciar, este necesar sa priveasca totalitatea hotararilor pronuntate de o instanta de judecata, altfel spus jurisprudenta acesteia.

Hotararile pronuntate de o instanta judecatoreasca sunt documente oficiale, a caror modificare este supusa unor reguli stricte. Odata pronuntate si comunicate in formele prescrise de lege, hotararile judecatoresti intra in circulatie publica si astfel, devin documente asupra carora nu se mai poate interveni. Publicul are dreptul la a cunoaste hotararile judecatoresti pronuntate de instante in exercitarea atributiilor lor publice exact in forma in care acestea sunt emise. Orice interventie asupra acestora, fie prin prelucrare, fie prin rectificarea sau indreptare, denatureaza continutul dreptului societatii la informare.

Responsabilitatea pentru intreg continutul unei hotarari judecatoresti revine, in conditiile legii, judecatorului, completului si instantei care a pronuntat-o, aceasta acoperind atat elementele de fond, care tin de interpretarea si aplicarea legii, cat si elementele de forma.

Partile cuprinse in hotararile judecatoresti au dreptul, in aceeasi masura in care publicul in general are dreptul la informare, de a le fi protejate datele cu caracter personal, de a fi protejate de interferente in viata privata, precum si dreptul la demnitate individuala. Simultan cu obligatia la transparenta, instantele au si

---

² Principiul a fost definit în lucrarea A. Neacșu, Accesul liber la hotărârile judecătorești. Evoluții și involuții în impunerea unui principiu., 17.12.2008 (<http://www.juridice.ro/note-studii-opinii/38063.html>)

obligatia de a asigura in practica exercitarea acestor drepturi pentru persoanele fizice din hotararile pe care le dau publicitatii in mod organizat.

In sinteza, "Modelul RoLII" al accesului liber la hotararile judecatoresti inseamna:

- ✓ **acces general si gratuit al publicului la totalitatea hotararilor judecatoresti;**
- ✓ **acces la forma originala si completa a hotararilor judecatoresti;**
- ✓ **protejarea datelor cu caracter personal si a datelor de identificare ale partilor.**

5. Premisele arhitecturii RoLII de acces liber la jurisprudenta

Punerea in practica a principiului accesului liber al publicului la hotararile judecatoresti, astfel cum urmeaza sa se faca la nivel national prin Portalul national de jurisprudenta - RoLII, urmareste o serie de premise, care circumscriu cerintele si limitele dreptului publicului la informare.

Dreptul publicului la transparenta instantelor este o regula constitutională fundamentala in Romania.

Potrivit art. 127 din Constitutia Romaniei toate sedintele de judecata sunt publice, in afara de cazurile anume prevazute de lege. Publicitatea garanteaza existenta unui proces echitabil, se constituie intr-o modalitate de responsabilizare a sistemului judiciar si in acelasi timp ofera publicului si societatii posibilitatea de a exercita un control asupra acestuia. Transparenta procedurilor judiciare este un principiu fundamental constitutional menit sa asigure increderea publicului in integritatea sistemului judiciar, sa responsabilizeze sistemul judiciar si sa ofere o mai buna intelegere asupra activitatii curente de administrare a justitiei. Principiul publicitatii sedintelor de judecata garanteaza nu numai faptul ca publicul are dreptul de a participa liber la o procedura in sala de judecata, dar si faptul ca toate informatiile in legatura cu o astfel de procedura, in masura in care nu exista o exceptie de confidentialitate anume prevazuta de lege sau regulamente, este necesar sa ramana deschise accesului si controlului publicului.

O consecinta directa, asumata de RoLII, o reprezinta pe de o parte limitarea situatiilor in care o hotarare judecatoreasca nu va fi publicata, iar pe de alta parte limitarea interventiilor in hotarari strict asupra acelor elemente absolut necesare.

Obligatia de transparenta apartine instantelor insesi!

Responsabilitatea asigurarii transparentei actului de justitie apartine direct instantelor de judecata, hotararile judecatoresti fiind documente publice produse, stocate si diseminate in exercitarea atributiilor lor de autoritate publica.

Avand in vedere ca aceasta obligatie revine direct instantelor, acestea trebuie sa ia toate acele masuri de natura sa faciliteze, in cele din urma, accesul publicului in siguranta la hotararile judecatoresti, inclusiv cele privind standardizarea editarii hotararilor judecatoresti si a folosirii datelor cu caracter personal in cuprinsul acestora.

Dreptul cetateanului la protectia vietii intime, familiale si private este o valoare fundamentala (art. 26 Constitutie).

La nivel international, acest drept este reglementat prin instrumente juridice universale, ca *Declaratia Universala a Drepturilor Omului*, *Pactul international cu privire la drepturile civile si politice* sau prin instrumente juridice regionale, cum sunt *Conventia pentru apararea*

drepturilor omului si a libertatilor fundamentale, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Constitutia Romaniei reglementeaza acest drept ca o latura a respectarii si ocrotirii personalitatii omului, proclamata de art. 1 ca valoare suprema. Dreptul la viata intima, familiala si privata presupune, printre altele, dreptul persoanei de a nu i se dezvalui, fara consimtamantul sau, numele adevarat, adresa, varsta, situatia familiala, modul de folosire a timpului liber, obiceiurile etc.

Obligatia la transparenta a instantelor, consecventa principiului constitutional al publicitatii procedurilor judiciare, nu inlatura obligatia de a se avea in vedere protejarea drepturilor la viata privata, intima si de securitate a persoanelor.

Avantajele accesului liber la hotarari in contextul utilizarii noilor tehnologii informationale sunt evidente, inasa in acelasi timp, prezinta unele riscuri in ce priveste violarea dreptului la confidentialitate si folosirea necorespunzatoare a unor informatii obtinute ca urmare a unor infractiuni informatice sau utilizare abuziva. Amenintarile posibile, ca urmare a accesului la informatii prin utilizarea noilor tehnologii, pot fi de pilda *data mining*, *furtul de identitate*, *hartuirea*, *publicitatea negativa excesiva* ori *discriminarea*. Mai mult, in masura in care inregistrarile, puse la dispozitie de instante, sunt accesate si utilizate pentru scopuri necorespunzatoare sau intr-un mod ilicit, apare riscul ca increderea publica in administrarea justitiei sa fie afectata.

Metodele de protectie impotriva unor astfel de atacuri si comportamente sunt furnizate, de asemenea de noile tehnologii. O metoda eficienta ar fi, de exemplu, instituirea unor reguli potrivit carora sunt aduse in fata instantei doar acele date cu caracter personal strict necesare.

In orice caz, existenta unor astfel de riscuri nu poate afecta insusi dreptul publicului de acces liber la documentele publice intocmite de instante, ci este recomandat sa fie minimizezate si avute in vedere la construirea arhitecturilor retelelor de acces public.

RoLII trebuie sa respecte aceasta premisa prin indepartarea din hotarari a tuturor informatiilor ce pot duce la identificarea unei persoane. De exemplu, pe langa eliminarea datelor cu caracter personal propriu-zise, hotararile incarcate pe serverul public nu vor putea fi identificate nici prin numarul de dosar – element ce este eliminat din hotarare, fiind evident ca pastrarea acestuia ar duce la identificarea cu usurinta a persoanelor la care se refera. Acest standard de protejare a datelor cu caracter personal si a posibilitatii identificarii unei persoane la care se refera o hotarare, nu pot acoperi situatiile in care, beneficiind de prevederile permissive referitoare la accesul liber la evidentele instantei, unele persoane ar reusi totusi, in urma unor documentari speciale, sa faca in mod indirect aceste identificari.

Dreptul publicului la transparenta instantelor, depaseste in general dreptul la viata intima, familiala si privata.

Interesele infaptuirii justitiei constituie piatra de temelie a statului de drept. In mod direct sau indirect realizarea justitiei aduce in mod legitim atingere dreptului la viata privata, ceea ce permite publicului sa afle elemente ce constituie acest drept al persoanei, independent de acordul ei.

Sedintele de judecata sunt, de regula, deschise publicului larg, orice persoana interesata putand asista la dezbaterile purtate in fata judecatorului, indiferent de gradul lor de intimitate. De asemenea, savarsirea unor fapte prevazute de legea penala atrage o reactie publica a organelor judiciare, culminand cu desfasurarea intregii cercetari judecatoresti in sedinte la care are acces orice persoana. Informatiile despre persoanele care formuleaza, ori impotriva carora se formuleaza actiuni in instanta, sunt deja accesibile publicului larg pe internet si pot fi, de asemenea, aflate cu usurinta din registrele instantei, care sunt publice.

Publicitatea sedintelor de judecata include atat dreptul publicului de a fi prezent in sala de judecata cat si dreptul de a afla informatiile in legatura cu cauzele instantei de la distanta. In mod corespunzator, caracterul public al oricarei hotarari judecatoresti presupune dreptul oricarei persoane de a le accesa si de la distanta.

Continutul notiunii de „sedinta publica” a evoluat odata cu dezvoltarea tehnologiei. „Publicul” reprezinta un concept elastic, care in conditiile tehnice actuale nu mai este limitat de spatiul fizic in care are loc sedinta de judecata.

Dreptul de acces al publicului la hotararile judecatoresti ale instantelor inseamna atat dreptul de a o vizualiza, cat si de a obtine o copie dupa aceasta.

Hotararile judecatoresti pronuntate de instantele de judecata sunt documente, prin excelenta, de interes public. Ele sunt rezultatul realizarii activitatii de autoritate publica cu care sunt investite instantele. In mod curent, hotararile judecatoresti se comunica partilor, sunt accesibile avocatilor sau reprezentantilor mass-media. Ele circula intr-un mod mai pronuntat ori mai putin pronuntat public, fiind folosite, fie pentru obtinerea unor drepturi in fata altor autoritati, fie pentru a face dovada unor anumite pretentii, fie drept model de practica judiciara, ori in scop documentar sau stiintific.

Circulatia hotararilor judecatoresti odata pronuntate de instante nu poate fi ingradita nici prin vointa persoanelor la care se refera si nici prin cea a instantei insesi. Dreptul cetateanului de a cunoaste hotararile judecatoresti include dreptul de a obtine copii dupa acestea, fie pe suport fizic, fie in format electronic, astfel incat acest drept sa fie efectiv si adaptat intereselor particulare ale persoanei.

6. In loc de concluzii. Evolutii necesare.

Faptul ca initiativa centralizarii jurisprudentei instantelor, in vederea deschiderii accesului liber al publicului la acestea, apartine unei institutii a sistemului judiciar care inca de la lansare a avut sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii, a contribuit la garantarea succesului institutional al proiectului romanesc de jurisprudenta online. Ca urmare a implicarii autoritatilor din domeniul juridic, in acest moment, obligatia publicarii pe internet a hotararilor judecatoresti revine tuturor instantelor si, mai ales, priveste cvasi-totalitatea hotararilor pronuntate de acestea. Evolutiile necesare pentru perioada urmatoare privesc in primul prezervarea independentei RoLII si diversificarea surselor publicate.

Mai intai, Portalul national de jurisprudenta, pentru a respecta chiar statutul Fundatiei RoLII, trebuie sa-si asigure independenta fata de structurile statele care opereaza in domeniul justitiei. Guvernele nationale nu trebuie sa exercite, nici direct nici indirect, vreun monopol sau control asupra informatiilor juridice de interes public, fiind necesar ca acestea sa fie la dispozitia organismelor independente care doresc sa le republice. Aderarea la miscarea internationala a LII-urilor, cu toate avantajele pe care aceasta le poate aduce, presupune garantarea independentei RoLII si existenta unui flux operational care sa asigure publicarea neintrerupta a hotararilor judecatoresti fara controlul ori cenzura autoritatilor publice.

Este esential ca dezvoltarea sa vizeze cuprinderea *jurisprudentei pronuntate de Inalta Curte de Casatie si Justitie*, atat in ce priveste hotararile judecatoresti actuale, cat si in ce priveste jurisprudenta istorica. Daca pentru hotararile judecatoresti deja publicate pe website-ul instantei supreme (122.390 din perioada 2003-2015), precum si pentru cele viitoare, acest lucru se poate realiza imediat, existand deplina compatibilitate tehnica, pentru deciziile anterioare informatizarii instantei supreme va fi necesara derularea de proiecte specifice, care sa vizeze recuperarea acestora in format electronic, prelucrarea si publicarea lor. In aceeași situatie se afla si hotararile judecatoresti pronuntate inainte de 1989.

In al doilea rand, diversificarea surselor publicate trebuie sa priveasca *jurisprudenta Curtii Constitutionale*. O resursa publica centralizata pentru documentele produse de institutiile publice din domeniul juridic nu poate face abstractie de jurisprudenta Curtii Constitutionale. De asemenea, filosofia unui institut de informare juridica este compatibila cu existenta simultana a mai multor locuri virtuale prin care se asigura accesul la documente publice, politica pe care chiar o incurajeaza, astfel incat introducerea bazei de date continand deciziile si hotararile Curtii Constitutionale in portalul national nu exclude publicarea in continuare a acestora pe site-ul propriu al institutiei. Volumul redus al hotararilor pronuntate de Curtea Constitutionala (16.584 din 1992 pana in prezent³) usureaza includerea acestora in portalul national.

In sfarsit, o resursa de jurisprudenta, care nu poate lipsi dintr-un portal national, o reprezinta *hotararile instantelor internationale*, atat ale Curtii Europene a Drepturilor Omului cat si a Curtii Europene de Justitie. In Romania, se desfasoara programe nationale de traducere a acestor resurse, care astfel, trec in domeniul public, astfel incat se poate realiza interconectarea, pastrandu-se in acelasi timp limba romana ca limba exclusiva a portalului.

NOTA

Pentru ca pana la urma imi este si mie greu sa ma desprind rece de momentul festiv de astazi, tin sa multumesc, chiar daca nu o pot face decat aici, catorva dintre persoanele care incepand din 2008 au fost alaturi de viziunea mea si au facut posibil ca ideologia accesului liber la informatia juridica sa faca un pas important astazi. Inevitabil, lista nu este completa iar ordinea este intamplatoare: programator Liviu Mircea, Andrei Savescu (juridice.ro), judecator Virgil Andries, avocat Gheorghe Florea, judecator Cristi Danilet, judecator Horatiu Dumbrava, judecator Mircea Aron, judecator Dana Cigan si intreg UNJR-ul, Liviu Damsa, Nicolae Cirstea (Editura Universul Juridic), Dan Stoica (Editura Wolters Kluwer), Bogdan Manolea (legi-internet.ro), expert Catalin Grigoras, Magdalena Popeanga, avocat Romeo Cosma (avocatura.com), avocat Marius-Catalin Predut (euroavocatura.com) si multi altii.

---

³ https://www.ccr.ro/uploads/Statistica/2015/Sin_nov_15.pdf